

Nousiaisten kunnan ILMASTOSUUNNITELMA 2030

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

NOUSIAISTEN KUNNAN ILMASTOSUUNNITELMA 2030

Toimitus: Teemu Heinonen, Maija Laine, Satu Mäkinen, Anne Parikka, Virpi Sarakaski, Toni Ylitalo ja Leena Lemola.

Taitto ja kuvitukset: Kirsi Tapani

Valokuvat: Niklas Aaltonen, Teemu Heinonen, Saara Huovinen, Henna Isotalo, Saara Kallajoki, Kontsa Media, Leena Lemola, Jesse Mäkitasku, Nicholas Ojanperä, Satu Mäkinen, SPR Nousiaisten osasto, Kirsi Tapani.

Nousiaisten kunnan ILMASTOSUUNNITELMA 2030

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

SISÄLLYSLUETTELO

Keskeiset käsitteet	5
1. Taustatietoa ilmastosuunnitelman laadimiselle	
Taustaa ilmastosuunnitelmatyölle	7
Ilmastotyö Nousiaisissa	8
Projektiorganisaatio	9
2. Lähtötilanneanalyysi	
Nousiaisten päästökehitys	11
Nousiaisten päästöt vuosina 2007 ja 2022 sekä päästöskenaario vuodelle 2030	12
Ilmastosuunnitelma osana kunnan strategiaa ja elinvoimaohjelmaa	13
3. Tavoite kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi	
KHK-päästöjä koskeva tavoite	15
4. Toimet, joilla kasvihuonekaasujen päästöjä vähennetään kunnassa	
Kohderyhmät	17
Nousiaisten kunnan ilmastosuunnitelman painopistealueet	18
Ympäristökasvatus	19
Liikenne	20
Energia	21
Ruoka- ja puhdistuspalvelut	22
Rakentaminen	23
Maankäyttö ja kaavoitus	24
Maatalous	25
5. Ilmastosuunnitelman toteutumisen seuranta	
Ilmastosuunnitelmassa käytettävät mittarit	27
Ilmastosuunnitelman seuranta	28
6. Ilmastosuunnitelman laatimista koskevat tiedot	
Viestintä	30
Valmistelua koskevia osallistavia toimenpiteitä ja tapahtumia	31
Ilmastosuunnitelman viestinnän vuosikello	32
7. Käytännön esimerkitapaukset Nousiaisten kunnassa	
Aurinkoenergia	34
Innovatiivinen maatalous	35
Hakettimon ylijäämäenergia	37
8. Liitteet ja lähteet	
Lista liitteistä	39
Päästövähennystavoite ja -toimenpiteet	40
Kuntakyselyn tulokset ilmastotoimenpiteistä	41
Yrityskysely	42
Ilmastokysely yhdistysten illassa	43
Ilmastokyselyn perusteella valitut painopistealueet	44
Ruoka- ja puhdistuspalvelun ympäristöteot	45
Viestintäesimerkkejä	46
Energiansäästöviikko!	47
Posterit/liitteet verkkosivuille	49
Lähteet	50

KESKEISET KÄSITTEET

HIILIJALANJÄLKI

Hiilijalanjälki kuvaa tietyn rajattavissa olevan kokonaisuuden aiheuttamaa ilmastokuormaa. Hiilijalanjälki voidaan laskea esimerkiksi yritykselle, kunnalle, investoinnille, tuotteelle tai palvelulle.

KASVIHUONEKAASU

Kasvihuonekaasut ovat kaasuja, jotka imevät itseensä maapallolta vapautuvaa lämpöenergiaa ja aiheuttavat ilmakehän lämpenemistä.

KUNTIEN ENERGIATEHOKKUUS-SOPIMUS (Kets)

Energiatehokkuussopimukset ovat vapaaehtoisia sopimuksia, joiden avulla yritykset, kunnat ja muut organisaatiot sitoutuvat parantamaan energiatehokkuuttaan.

CO₂e

Hiilidioksidiekvivalentti, jossa hiilidioksidin lisäksi on otettu huomioon myös muiden kasvihuonekaasupäästöjen ilmastoa lämmittävä vaikutus.

PÄÄSTÖKERROIN

Päästökerroin kuvaa syntyvän päästön määrää suhteessa tuotetun tuotteen tai palvelun määrään. Päästökertoimia käytetään hiilijalanjäljen määrittämiseen.

PÄÄSTÖKUILU

Päästökuilu tarkoittaa eroa nykyisten kasvihuonekaasupäästöjen ja niiden päästövähennystavoitteiden välillä, jotka on asetettu esimerkiksi ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi.

PERUSSKENAARIO

Perusskenaario ilmastopolitiikassa kuvaa tilannetta, jossa nykyiset toimenpiteet ja politiikat jatkuvat ilman merkittäviä muutoksia.

An aerial photograph of a rural town in Finland. The town is situated in a valley, surrounded by green fields and forests. A main road runs through the town, and a river flows through the landscape. The buildings are mostly small, single-story houses with red roofs. The overall scene is peaceful and scenic.

1. TAUSTATIETOA ILMASTOSUUNNITELMAN LAATIMISELLE

TAUSTAA ILMASTOSUUNNITELMATYÖLLE

- Suunnitelman tulee sisältää muun muassa päästövähennystavoite ja toimet kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi.
- Lisäksi kunnan on seurattava suunnitelman toteutumista ja otettava se huomioon kuntastrategiassa ja kunnan toimintakertomuksessa.
- Ilmastosuunnitelman hyväksyy kunnanvaltuusto.
- Kunta voi myös halutessaan yhdistää ilmastosuunnitelman muuhun kunnan suunnitelmaan. Lisäksi esimerkiksi kuntien energiatehokkuussopimuksen (KETS) mukaisen toimintasuunnitelman voi hyödyntää osana ilmastosuunnitelmaa.
- Ympäristöministeriö myönsi Nousiaisten kunnalle 45 000 euron avustuksen kunnan ensimmäisen ilmastosuunnitelman laatimista varten 8.8.2023.

Kansalliset ilmastotavoitteet

Suomi on asettanut tavoitteekseen olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Tämän tavoitteen toteutuminen edellyttää päästövähennyksiä sekä hiilinielujen vahvistamista. Myös luonnon monimuotoisuuden eteen on tehtävä töitä tulevina vuosina.

KUVA: SATU MÄKINEN

2022-

Nousiaisten kunta on ollut mukana kuntien energiategohkkuussopimuksessa vuodesta 2022. Sopimus sisältää velvoitteita ja toimenpiteitä sekä seurantaan kunnan energiategohkkuuden parantamiseksi.

Alueen kaukolämpö on tuotettu jo pitkään lähes kokonaan lähes kokonaan biopolttoaineilla.

Kunta on vaihtanut katujen ja ulkoilureittien valaistusta LED-valaistukseksi.

Paikalliset yhdistykset ovat olleet aktiivisia tekemään ilmastotoimia, esimerkiksi SLL Hirvijokilaakso ry on saanut Helmi-hankeelta tukea Nousiaisten Linnamäen luonnonsuojelualueen kunnostustöihin.

ILMASTOTYÖ NOUSIAISSA 2025 MENNESSÄ

Kirkonpiirin alakoululla ja Puolen hehtaarin päiväkodissa on 2020-luvulla korvattu fossiilinen lämpöenergia uusiutuvaksi hake-energiaksi. Varajärjestelmänä tosin toimii edelleen öljy.

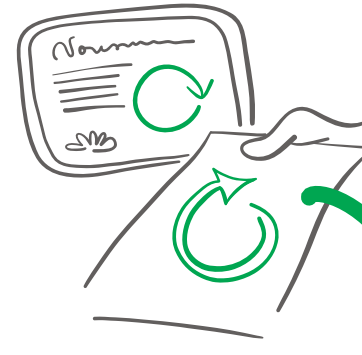
Koulujen ja päiväkotien ateriapalveluissa sekä puhtaanapitopalveluissa huomioidaan ympäristöasiat ja ilmastoystävällisyys.

Valperin koululle on myönnetty vihreä lippu osoitukseksi toiminnan jatkuvasta kehittämisestä kestävämmäksi. Salossa liehuva ja verkkosivuilla komeileva lippu on vahva viesti koulun ympäristövastuullisesta toiminnasta.

Kunta on kiinnostuneena osallistunut seudullisiin vesistön suojelua koskeviin hankkeisiin.

Kunnan uusien alueiden kaavoituksessa on huomioitu joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen reitit aiempaa paremmin.

Kunnan ja kuntalaisten ympäristötietoisuutta on lisätty tiedottamalla erilaisista vihreän siirtymän hankkeista kunnan verkkosivuilla ja yrittäjille suunnatuissa uutiskirjeissä.

PROJEKTIOORGANISAATIO

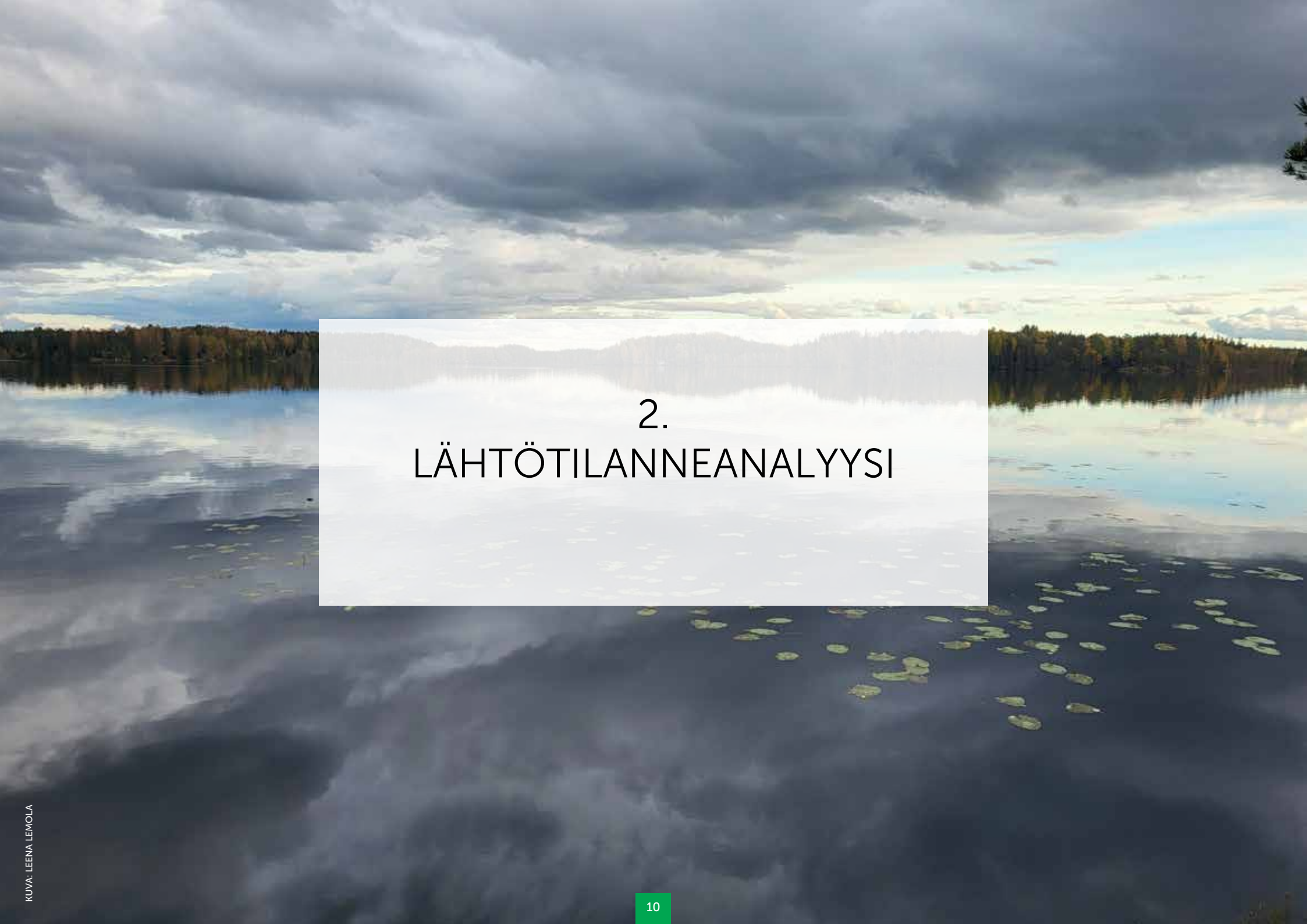
Nousiaisten kunnassa toimii poikkihallinnollinen ilmastotyöryhmä, jossa on henkilöedustus kunnan kaikista osastoista. Työryhmä kokoontui ensimmäisen kerran syyskuussa 2023 ja teki yhteistyötä sidosryhmien ja ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa. Työn etenemisestä, aikatauluista ja osallistumismahdollisuuksista ilmastosuunnitelman laadintaan liittyen tiedotettiin kunnan verkkosivuilla koko hankkeen ajan ja tiedottamista jatketaan suunnitelman hyväksynnän jälkeen säännöllisesti.

PROJEKTITYÖRYHMÄ:

- Projektipäällikkö, **Leena Lemola**, elinvoimapäällikkö (30.5.2024 saakka **Katri Hujala**, toimistoinsinööri)
- Ympäristöasiat, viestintä, **Anne Parikka**, kunnan ympäristötarkastaja
- Hallinto- ja talousosasto, **Teemu Heinonen**, kunnanjohtaja
- Tekninen osasto, työpäällikkö **Toni Ylitalo** 10/2024 alkaen
- Tekninen osasto, Ruokahuolto- ja puhdistuspalvelut: **Virpi Sarakaski**, palvelupäällikkö ja dieetikokki, suurtalouskokki **Maija Laine**
- Sivistysosasto, Valpperin koulu: **Satu Mäkinen**, rehtori

OHJAUSRYHMÄ:

- Kunnanjohtaja **Teemu Heinonen**, puheenjohtaja
- Elinvoimapäällikkö, Ilmastosuunnitelman projektipäällikkö **Leena Lemola**, sihteeri
- Rakennustarkastaja **Erkki Hurmerinta**
- Yrittäjä **Jarmo Pyörre**
- Luottamushenkilö **Pauli Lehtonen**
- Luottamushenkilö **Erika Mäkeläinen**
- Luottamushenkilö **Kreetta Kulonen**

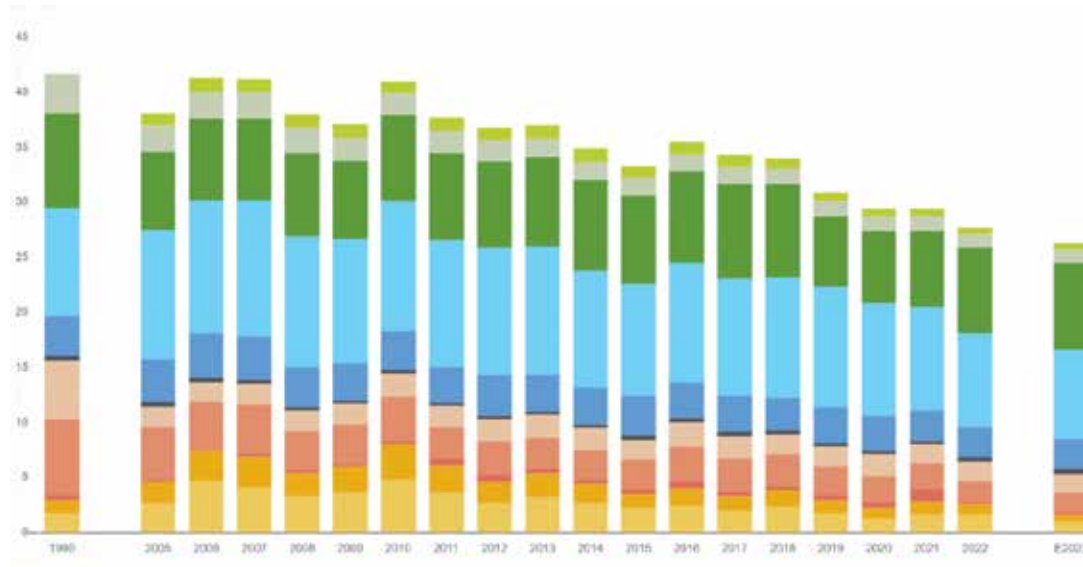
2. LÄHTÖTILANNEANALYYSI

NOUSIAISTEN PÄÄSTÖKEHITYS

Nousiaisten kasvihuonekaasupäästöt olivat noin 27,6 ktCO₂e vuonna 2022 ja vuoden 2023 ennusteen mukaan 26,3 ktCO₂e. Vuoden 2007 päästöistä ollaan saatu vähennettyä noin 36,17 %.

Päästöt per asukas olivat Nousiaisissa vuonna 2007 8,6 tCO₂e/ asukas ja vuonna 2023 5,6 tCO₂e/ asukas. Varsinais-Suomessa päästöt per asukas olivat vuonna 2007 9,2 tCO₂e/asukas ja vuonna 2023 4,5 tCO₂e/asukas. Päästöt asukasta kohden mitattuina ovat olleet lievässä laskussa, mikä kertoo jo tehdyistä ilmastoystävällisistä toimenpiteistä kunnan alueella.

KOKONAISPÄÄSTÖJEN KEHITYS VUODESTA 2007 VUOTEEN 2023

PÄÄSTÖJEN JAKAUMA 2022 – NOUSIAINEN

Kuvassa on vuoden 2022 päästöjen osuudet. Vuonna 2022 tieliikenteen osuus oli lähes 31 % kokonaispäästöistä, maatalouden noin 28 % ja työkoneiden osuus kokonaispäästöistä vajaa 10 %.

Tiedot perustuvat Suomen ympäristökeskuksen päästölaskentaan. Voit tutustua laskentaan tarkemmin osoitteessa <https://paastot.hiilineutraalisuomi.fi/>

NOUSIAISTEN PÄÄSTÖT VUOSINA 2007 JA 2022 SEKÄ PÄÄSTÖSKENAARIO VUODELLE 2030

	2007 (ktCO _{2e})	2022 (ktCO _{2e})	Päästöskenaario 2030 (ktCO _{2e})
Kulutussähkö	4,1	1,6	0,8
Sähkölämmitys	2,8	1,0	0,7
Kaukolämpö	0,3	0,2	0,9
Öljylämmitys	4,4	1,9	1,1
Muu lämmitys	1,9	1,7	0,9
Teollisuus	0,3	0,5	0,3
Työkoneet	3,9	2,7	2,6
Tieliikenne	12,4	8,5	5,9
Maatalous	7,5	7,6	7,1
Jätteiden käsittely	2,4	1,2	0,9
F-kaasut	1,2	0,6	0,3
Yhteensä	41,3	27,5	21,5

Tieliikenteen osuus päästöistä on huomattava. Nousiaisissa yhdyskuntarakenne sekä joukkoliikenteen palvelutaso ja kuntaan rekisteröity autokanta selittävät päästöjen suuruutta. Maatalousvaltaisessa kunnassa myös maatalouden ja työkoneiden päästömäärät korostuvat kokonaispäästöluvuissa.

Perusskenaariossa kullekin päästösektorille on hahmoteltu maltillinen tavoitevuoden tulevaisuuskuva perustuen kansallisen ilmastopolitiikan toteuttamista tukevaan materiaaliin sekä lainsäädäntöön, joka asettaa reunaehdot kuntien päästökehitykselle.

Perusskenaarion mukaiset toimet, esimerkiksi öljylämmityksestä luopuminen ja liikenteen sähköistyminen eivät tapahdu hetkessä, vaan edellyttävät toimenpiteitä kunnalta ja kuntalaisilta.

Perusskenaarion mukaiset toimenpiteet vähentävät päästöjä arviolta 50 % vuodesta 2007 vuoteen 2030. Energiankäytön päästöt ovat vähentyneet huomattavasti viime vuosina. Trendi jatkuu myös tulevina vuosina, kun rakennusten energiatehokkuus paranee ja lämpöä sekä sähköä tuotetaan yhä useammin uusiutuvilla energianlähteillä. Myös maatalouden ilmastotoimenpiteet vähentävät kasvihuonekaasupäästöjen määrää.

ILMASTOSUUNNITELMA OSANA KUNNAN STRATEGIAA JA ELINVOIMAOHJELMAA

Strategian
päivityksen
yhteydessä syksyllä
2025 huomioidaan
ilmastotyö.

NOUSIAISTEN KUNTASTRATEGIA 2022–2025
on hyväksytty valtuuston kokouksessa 15.11.2021 § 79.

Strategisiksi painopisteiksi määriteltiin kolme pääkokonaisuutta:

- **Vahva Nousiainen** – Voimaa paikallisista vahvuuksista
- **Vireä Nousiainen** – Avointa ja aktiivista arkea
- **Vehreä Nousiainen** – Päivittäistä hyvinvointia ja virkistystä luonnosta

Nämä painopistealueet soveltuvat erinomaisesti myös ilmastosuunnitelman tavoitteisiin, joissa pyritään kääntämään ilmastotoimet mahdollisuuksiksi elinkeinoelämälle sekä kuntalaisten aktiivisen ja hyvinvoivan elämän tukijoiksi.

- Avoin ja aktiivinen arki
- Lähiliikunta ja -ruokailu
- Vihreää energiaa hyödyntävät toimenpiteet
- Vehreys, jossa lähiluonto ja ulkoilumahdollisuudet korostuvat

NOUSIAISTEN KUNNAN ELINVOIMAOHJELMA 2030
hyväksyttiin valtuustossa 11.11.2024.

Ohjelman painopistealueet ovat:

1. Nousiaisissa kehitämme yhdessä tekemisen ilmapiiriä
2. Nousiaisissa luomme mahdollisuuksia ja kasvua
3. Nousiaisissa toimimme rohkeasti ja kestävästi uutta synnyttäen

Toimenpiteet kohtaan 3:

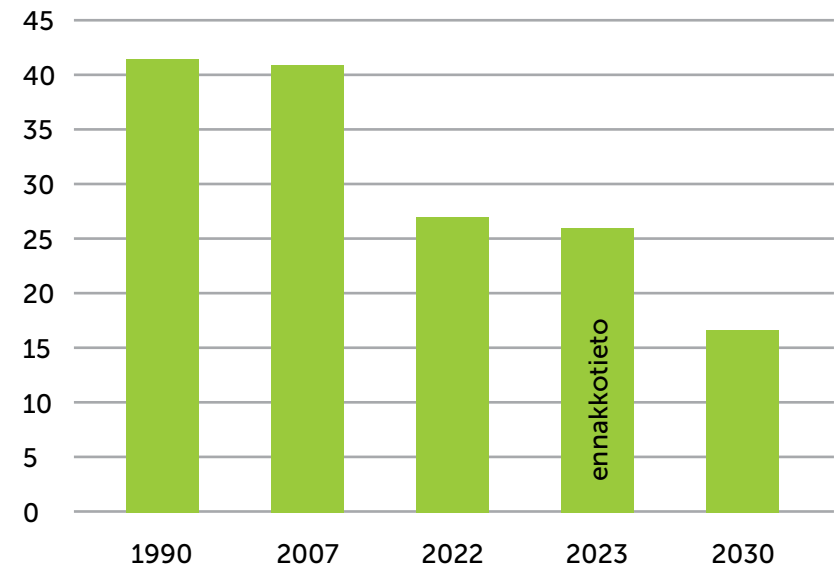
- Kehitämme toimintaamme nykYTEknologian tuomin mahdollisuuksin
- Vähennämme päästöjä ilmastosuunnitelmaa noudattaen
- Teemme eri toimijoiden rohkeita ratkaisuja näkyviksi
- Tunnistamme ja hyödynnämme kestäväen kehityksen rahoitusmahdollisuuksia
- Vastaamme kaavoituksella tulevaisuuden muuttuviin tarpeisiin
- Tuemme (luonto)matkailun edistämistä kunnassa

A person wearing a yellow cap, a blue and white striped sleeveless top, and red boots is walking away from the camera on a wooden boardwalk. The boardwalk is elevated and has a wooden railing on the right side. The surrounding area is a lush green forest with many tall pine trees and a field of tall grass in the foreground. The sky is blue with some light clouds.

3. TAVOITE KASVIHUONE- KAASUPÄÄSTÖJEN VÄHENTÄMISEKSI

KASVIHUONEKAASU(KHK)PÄÄSTÖJÄ KOSKEVA TAVOITE

- Nousiaisten kunnan khk-päästötavoitteeksi on asetettu vähentää päästöjen määrä vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä 60 %.
- Tonneina 40,8 > 16,32 kt CO₂e.
- Tavoitteissa on huomioitu kunnan elinkeinorakenne, arvio tulevasta päästökehityksestä ja kansalliset ilmastotavoitteet.
- Tavoite koskee koko kunnan alueen päästöjä, ei pelkästään kuntaorganisaation omia päästöjä. Tavoitteessa on huomioitu alueen runsas maataloustuotanto. Toimialalla tehtävät ilmastoystävälliset toimenpiteet näkyvät usein pidemmällä aikavälillä, kuin mitä ilmastosuunnitelman vuositavoite 2030 on.

2007 **60%** 2030

4.
TOIMET, JOILLA KASVIHUONE-
KAASUJEN PÄÄSTÖJÄ
VÄHENNETÄÄN KUNNASSA

KOHDERYHMÄT

- Ilmastosuunnitelman kohderyhmänä ovat kaikki kuntalaiset ja palvelujen käyttäjät.
- Ympäristökasvatuksellisesti lapset ja nuoret ovat erityisen tärkeä kohderyhmä, joka huomioidaan mm. varhaiskasvatuksen ja koulujen ympäristökasvatustyön avulla.
- Yrittäjillä on avainasema ilmastotoimenpiteissä: maatalousyrittäjien ja muiden yrittäjien kanssa tehdään yhteistyötä sekä suoraan, että edunvalvontajärjestöjen kautta (Nousiaisten Yrittäjät ry, ProAgria, MTK).
- Ilmastotyöhön osallistuvat kunnan eri osastot, jotka voivat vaikuttaa päästömääriin erilaisilla päästöjä hillitsevillä toimenpiteillä sekä antamansa esimerkin että viestinnän avulla. Kunnassa kiinnitetään myös huomiota rakennuksien energiankäyttöön.
- Liikenteeseen ja (hävikki)ruokaan liittyvät toimenpiteet näkyvät eri kohderyhmille suunnatussa tiedottamisessa.

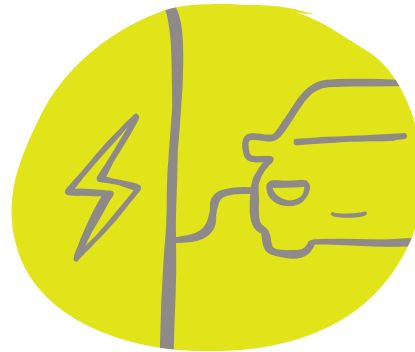

KUVA: LEENA LEMOLA

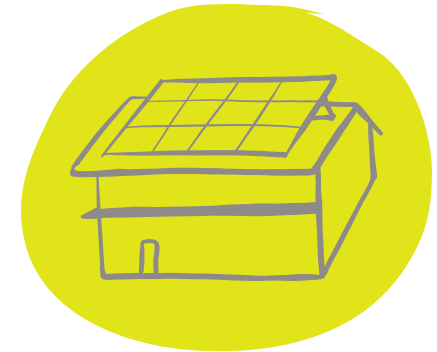

KUVA: SATU MÄKINEN

khk-päästötavoite 2030:
16,3
(kt CO₂e)

Liikenne

Energia

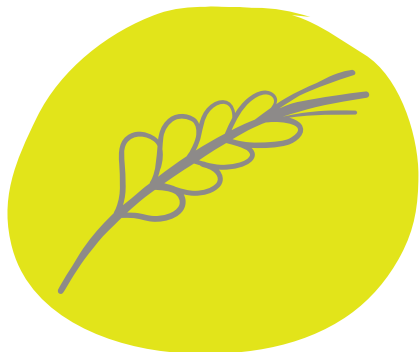

Ympäristökasvatus

NOUSIAISTEN KUNNAN
ILMASTOSUUNNITELMAN
PAINOPISTEALUEET

Ruoka- ja puhdistuspalvelut

Maatalous

Maankäyttö ja kaavoitus

Rakentaminen

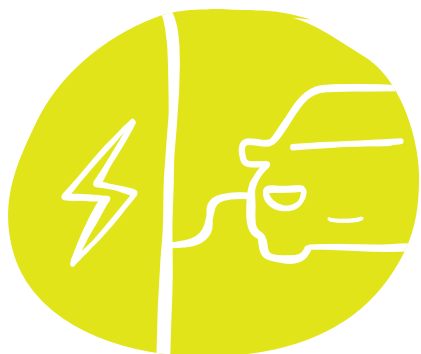

YMPÄRISTÖKASVATUS

Painopisteinä ilmastokasvatuspäivät, säännöllinen viestintä khk-päästöjen vähentämisen keinoista sekä yhteistyö maatalousyrittäjien ja edunvalvontajärjestöjen kanssa.

- **Ilmasto- tai ympäristökasvatuspäivän nimellä kulkeva teemapäivä** toteutetaan joka kolmas vuosi kunnan päiväkodeissa ja kouluissa. Lukuvuonna 2024–2025 päivää pilotoitiin kouluissa ja päiväkodeissa syyslukukaudella. Seuraava toteutus tulossa lukuvuonna 2027–2028. Valpperin koulussa ympäristökasvatusteema on koko ajan esillä Vihreä lippu -sertifiointin mukaisesti. Vuonna 2025 teemana on vesi.
- **Lapsille ja nuorille mahdollistetaan vierailut** maatalousyrityksissä tiedon lisäämiseksi ruoantuotannosta.
- **Kuntaan suunnitellaan ympäristökasvatuksellista leikkipuistoa.**
- **Tietoa kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiskeinoista** jaetaan kunnan verkkosivuilla (erillinen ilmastosuunnitelmasivusto) ja sosiaalisen median kanavissa säännöllisesti. Kohderyhmänä kaikki kuntalaiset sekä yritykset.
- **Kunnan maaseutuasiamiesten ja ympäristötarkastajan sekä yhteistyössä edunvalvontajärjestöjen kanssa** viestitään maatalousyrittäjille ympäristöystävällisistä toimista. Tähän liittyen yrittäjiä informoidaan myös vihreän siirtymän rahoitusinstrumenteista.
- **Kierrätysmahdollisuuksista** informoidaan, edistetään mm. kirpputoritoimintaa.
- **Jätehuoltoa** koskevat ohjeistukset ovat kuntasivuilla, kuntaesitteessä ja somessa.

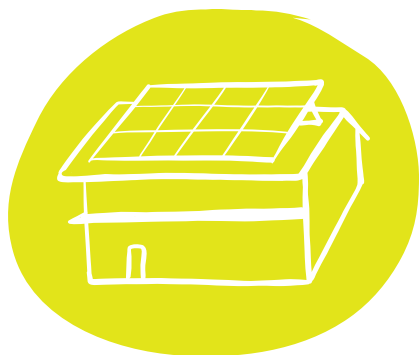
LIIKENNE

Painopisteinä liikenteen sähköistäminen, kevyenliikenteen väylien lisääminen ja kunnossapito sekä asennekasvatus kävelyn ja pyöräilyn lisäämiseksi.

- **Kunta panostaa kevyen liikenteen väylien rakentamiseen** ja hakee kehittämishankerahoitusta mm. Traficomilta ja Leaderilta 2025–2030.
- **Pyöräilyreitistöihin panostetaan** eri kehittämishankkeiden avulla.
- Kunnan työajossa **turhaa ajoa pyritään välttämään**.
- Kunnassa **suositaan yhteiskuljetuksia**.
- Kunnassa **valmistellaan sähkö- tai hybridi-pakettiauton** hankintaa vuonna 2025.
- Kuntaan **asennetaan sähköauton latauspisteitä** (mm. Nouse Areenan ja Henrikin yhtenäiskoulun yhteyteen) vuosina 2025–2030.
- **Joukkoliikenteen vuorojen lisäämistä** selvitetään 2025–2030.
- Kunnan asukkaita ja yrityksiä **ohjeistetaan päästöttömään liikkumiseen** mm. someviestinnän avulla.
- **Varhaiskasvatuksessa** ja kouluissa ohjataan nuoria ja heidän perheitään pyöräilyyn ja kävelemiseen (saattoliikennettä pyritään välttämään ohjaamalla nuoret pyöräilemään).

KUVA: KIRSI TAPANI

ENERGIA

Painopisteenä siirtyminen fossiilisista energian lähteistä ilmastoystävällisiin energiaratkaisuihin.

- Vuosien 2025–2030 aikana selvitetään mahdollisuuksia siirtyä enenevässä määrin **uusiutuvan energian lähteiden käyttöön** (aurinkopaneelit, tuulivoima, vety, hakelämpö). Näitä keskusteluja käydään poikkihallinnollisesti ja tarvittaessa myös seudullisessa yhteistyössä.
- **Aurinkopaneelien hankkimista Nouste Areena -liikuntahallille** selvitetään vuosien 2025–2026 aikana.
- Katuvalaistuksessa jatketaan **led-valoihin** siirtymistä vaiheittain 2030 mennessä.
- Kunnan alueella on **tunnistettua potentiaalia aurinkovoimaloille**, ja tähän soveltuvia alueita markkinoidaan alan toimijoille vuosien 2025–2030 aikana.
- **Tekninen osasto huolehtii kunnan kiinteistöistä ja niiden energiatehokkuudesta.** Energian kulutuksia kiinteistöittäin seurataan säännöllisesti. Lisäksi pyritään tekemään energiatehokkuuteen positiivisesti vaikuttavia toimenpiteitä.
- **Kaukolämmössä käytetään pääosin ei-fossiilista polttoainetta.** Uuden lämpölaitoksen kilpailutus toteutetaan 2025 ja sen valmistuminen ajoittuu vuodelle 2026. Rakennuttamisessa ja laitoksen toiminnassa huomioidaan ilmastoystävällisyys.
- **Kunnan asukkaita ja yrityksiä ohjeistetaan energiatehokkaissa ratkaisuissa** sekä tiedotetaan julkisen sektorin rahoitustuista.
- **Kunnan henkilöstön ja luottamushenkilöiden vastuullista hankintaosaamista** kehitetään yhteistyössä Valonian kanssa.

RUOKA- JA PUHDISTUSPALVELUT

Painopisteinä kunnan ruoka- ja puhdistuspalveluissa ilmastoystävällisen ruuan suosiminen ja ruokahävikin välttäminen.

- Ruoka- ja puhdistuspalveluissa arvostetaan kotimaisuutta sekä ruoan tuottamista luonnonvaroja säästäen ja raaka-aineiden tehokasta käyttöä.
- Ruokalistalla huomioidaan satokauden raaka-aineet. Ruoanvalmistuksessa käytetään ainoastaan kotimaista lihaa, jonka hiilijalanjälki on aina vastaavaa tuontilihan hiilijalanjälkeä pienempi.
- Ruokalistalla suositaan lihalajeja, joilla on pienempi hiilijalanjälki.
- Kasviproteiineja on monipuolisesti tarjolla päivittäin. Tutuksi tulee se, mitä tarjotaan usein ja lapset pitävät siitä mikä on tuttua.
- Ruoka kuljetetaan keskuskeittiöltä päiväkoteihin ja kouluihin ympäristöystävällisellä, biokaasulla toimivalla autolla.
- Kunnassa osa puhdistusaineista on vaihdettu 2024 ympäristöystävällisiin, biohajoaviin aineisiin, jotka valmistetaan elintarviketeollisuuden ja maatalouden ohivirroista. Puhdistusaineissa huomioidaan ympäristöystävällisyys jatkossakin.
- Kunnan henkilöstön ja luottamushenkilöiden vastuullista hankintaosaamista kehitetään yhteistyössä Valonian kanssa.

KUVA: SAARA HUOVINEN

RAKENTAMINEN

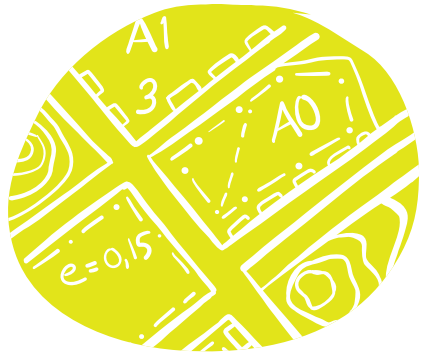
Painopisteenä vastuullisuuden ja energiatehokkuuden huomiointi korjaus- ja uudisrakentamisessa.

- Rakennusurakoita kilpailuttaessa tarkastellaan **vastuullisuuden vahvempaa huomiointia**, hankinta-asiakirjoihin huomioida asiasta 2025 lähtien.
- Tarkastellaan **rakennusten uusiokäyttöä** käyttötarpeen muuttuessa (esimerkiksi purkutöitä).
- **Kunnan henkilöstön ja luottamus- henkilöiden vastuullista hankintaosaamista kehitetään yhteistyössä Valonian kanssa.**

KUVA: NICHOLAS OJANPERÄ

MAANKÄYTTÖ JA KAAVOITUS

Painopisteenä vastuullisuuden huomioiminen kunnan maa-alueiden vuokrauksessa, hoitotoimenpiteissä sekä kaavoituksessa.

- **Läjityksessä huomioidaan vastuullisuus**, ei turhia tai pitkiä läjityskuljetuksia paikasta toiseen.
- Vuodesta 2025 alkaen peltojen vuokrasopimuksia laadittaessa **huomioidaan ympäristönäkökulma**.
- **Kunnan omistamien metsien metsänhoitosuunnitelmat (MHY)** päivitetään säännöllisesti ja niissä huomioidaan kestävät ratkaisut.
- **Metsätuholaisiin reagoidaan nopeasti metsänhoidollisilla toimenpiteillä**.
- **Valuma-alueyöhön ja sen tukemiseen panostetaan** ja tähdätään vesien tilaa parantaviin toimenpiteisiin yhteistyöhankkeiden avulla. (Esimerkiksi joulukuussa 2024 on haettu valtion harkinnanvaraista avustusta Askaisten ja Mynälahden valuma-alueyhteistyö -hankkeeseen).
- **Kaavoituksessa huomioidaan vastuullisuus** panostaen mm. riittäviin ja viihtyisiin viheralueisiin.
- **Uusia kaava-alueita suunnitellaan kevyen liikenteen ja joukko-liikennereittien yhteyteen** tiivisrakentamisen periaatteiden mukaisesti.

Nykyinen kunnallistekniikka ja kaukolämpöverkosto ohjaavat tulevaa kaavoitusta.

- **Kunnan henkilöstön ja luottamushenkilöiden vastuullista hankintaosaamista** kehitetään yhteistyössä Valonian kanssa.

MAATALOUS

Painopisteenä tiedottaminen hyvistä käytänteistä ja rahoitusmahdollisuuksista vihreän siirtymän etenemiseksi.

- **Kunta tekee yhteistyötä** maatalousyrittäjien ja edunvalvontajärjestöjen kanssa ilmastoystävällisissä toimissa.
- **Kunnassa viestitään maaseuturahoituksesta**, erityisesti vihreän siirtymän rahoitusinstrumenteista maaseutu- ja maatalousyrittäjille uutiskirjeiden ja verkkosivujen avulla.
- Maaseutuasiamiehet, elinvoimapäällikkö ja ympäristötarkastajat tekevät läheistä yhteistyötä vihreän siirtymän tuomien mahdollisuuksien viestinnässä.
- Kunnan vuokraamien peltojen vuokrauksen yhteydessä **pyritään hyödyntämään maan kasvukuntosopimusta**.
- **Rohkaistaan viljelijöitä** panostamaan peltojen talviaikaiseen kasvipeitteisyyteen. Tällä pyritään vähentämään eroosiota sekä sitä kautta vesistöihin päätyvää ravinnehuuhtoumaa. Kasvipeitteisyys lisää luonnon monimuotoisuutta ja vähentää kasvihuonekaasupäästöjä.
- Hyviä käytännön esimerkkejä tuodaan julki kunnan verkkosivuilla ja sosiaalisen median kanavissa.

KUVA: KIRSI TAPANI

5.
ILMASTOSUUNNITELMAN
TOTEUTUMISEN SEURANTA

ILMASTOSUUNNITELMASSA KÄYTETTÄVÄT MITTARIT

Tärkeimpänä ilmastosuunnitelman toteutumista ja kasvihuonekaasupäästöjen vähenemistä käytettävänä mittarina on Syken kuntakohtainen khk-mittari: *SYKE – kuntien ja alueiden khk-päästöt*

TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEKSI SEURATAAN MYÖS SEURAAVIA MITTAREITA:

- **Kunnan energiatehokkuussopimus (KETS) ja siihen liittyvät mittarit**
- **Päästöttömien ajoneuvojen määrä kunnassa (kpl)**
- **Elintarvikehankintoja koskevat tiedot, ilmastoystävälliset hankinnat ja hävikin vähentäminen**
- **Ilmastokasvatustyö, esim. varhaiskasvatuksessa ja kouluissa toteutetut tapahtumat**
- **Hankkeet koskien kestävästä kehitystä, esim. kevyenliikenteen väylä- ja vesiensuojelu- sekä pyöräilyreitistön hankkeet**
- **%-osuus aktiiviviljelijöistä, jotka ilmoittaneet alaa talviaikaiseen kasvipeitteisyyteen ja joissa ala on kasvipeitteistä tai sängellä. (Vuonna 2023 nousiaislaisista viljelijöistä 95,2 %)**

Seurattava tekijä	Seurantaväli	Mittari	Seurannan suorittava osasto
Kunnan energia- tehokkuussopimus (KETS) ja siihen liittyvät mittarit	Vuosittain	<ul style="list-style-type: none"> • Sähkön ominaiskulutus kWh/m³ • Lämmön kulutus: kaukolämpö ja sähkölämmitys MWh 	Tekninen
Päästöttömien ajoneuvojen määrä kunnan alueella	Vuosittain	<ul style="list-style-type: none"> • Ajoneuvojen määrä kpl 	Tekninen
Elintarvikehankintoja koskevat tiedot, ilmastoystävälliset hankinnat, hävikin vähentäminen	Vuosittain	<ul style="list-style-type: none"> • Hankintojen määrä, jossa huomioitu ilmastovaikutukset • Ruokahävikin määrän muutos % 	Tekninen
Ilmastokasvatustyö, esim. varhaiskasvatuksessa ja kouluissa toteutetut tapahtumat	Vuosittain	Tapahtumien määrä kpl <ul style="list-style-type: none"> • Varhaiskasvatuksessa • Kouluissa • Muussa kunnan toiminnassa 	Sivistys, ympäristön-suojelu
Hankkeet koskien kestävästä kehitystä, esim. kevyenliikenteen väylähankkeet sekä pyöräilyreitistön hanke	Vuosittain	<ul style="list-style-type: none"> • Käynnissä olevien hankkeiden määrä kpl 	Hallinto, ympäristön-suojelu
Aktiiviviljelijät, joilla ilmoitettuna talviaikaista kasvipeitteisyyttä ja joissa ala on kasvipeitteistä tai sängellä.	Vuosittain	<ul style="list-style-type: none"> • %-osuus viljelijöistä 	Maaseutu-toimi

ILMASTOSUUNNITELMAN SEURANTA

- **Nousiaisten kunta hyväksyy ilmastosuunnitelman 2025 sekä sen päivityksen neljän vuoden välein.** Päivitystyö mahdollistaa suunnitelman sopeuttamisen uusiin tietoihin, vaikuttavuuteen, teknologisiin edistysaskeliin ja muuttuviin olosuhteisiin. Ilmastosuunnitelmassa huomioidaan tavoitteet sekä mittarit, joilla päästövähennystavoitteeseen pääsemisen etenemistä seurataan.
- **Ilmastosuunnitelman laatimisvaiheen työryhmä jatkaa ilmastotyötään myös seurantavaiheessa.** Ryhmä kokoontuu vuosittain vähintään kaksi kertaa kasvokkain tai sähköisesti sopiakseen toimenpiteistä ja seuratakseen päästökehitystä.
- **Ilmastosuunnittelussa huomioidaan kansalliset tavoitteet hiilineutraaliuden saavuttamiseksi vuoteen 2035 mennessä sekä khk-päästövähennystavoitteiden ollessa 80 % vuoteen 2040 mennessä ja 90 % vuoteen 2050 mennessä lähtötasovuoden ollessa vuosi 1990.**
- **Työryhmän projektipäällikkönä toiminut elinvoimapäällikkö tai teknisen osaston työpäällikkö raportoivat vuosittain kunnan johtoryhmälle khk-päästötilanteesta kunnassa.**
- **Projektipäällikkö tai teknisen osaston työpäällikkö raportoivat khk-päästötilanteesta vuosittain kunnan verkkosivuilla olevalla Nousiaisten ilmastosuunnitelmasivulla:** www.nousiainen.fi > Nousiaisten kunnan ilmastosuunnitelma.
- **Khk-päästöistä, ilmastotapahtumista ja erilaisista ohjeista viestitään myös kunnan sosiaalisen median kanavissa useita kertoja vuodessa.**
- **Ilmastosuunnitelman edistämistä koskevat vuotuiset toimenpiteet hyväksytään talousarvion yhteydessä vuosittain.**

KUVA: HENNA ISOTALO

KUVA: SPR NOUSIAISTEN OSASTO

6.
ILMASTOSUUNNITELMAN
LAATIMISTA KOSKEVAT TIEDOT

VIESTINTÄ

Viestintää varten laadittiin erillinen viestintäsuunnitelma hankkeen suunnitteluajaksi sekä vuosille 2025–2030

Viestintää tehtiin laadintavaiheessa seuraavien kanavien kautta:

- Kunnan verkkosivut: tiedotteet, tapahtumat sekä
- Kunnan ilmastosuunnitelmasivu: www.nousiainen.fi > Nousiaisten kunnan ilmastosuunnitelma
- Kunnan sosiaalisen median kanavat: Instagram, Facebook, TikTok, LinkedIn
- Esitteet ja mainokset, joissa kerrottiin ilmastosuunnitelmasta: Kuntaesite, Ilmastoystävällinen ruokavihko
- Uutiskirjeet: kirjeet yhdistyksille ja yrityksille
- Flyerit: jaettu Rakennusmessuilla 2/2024, Palokuntanuorisoleirillä 7/2024, Ilmasto- ja ruokamessuilla 2/2024, Nousiaisten päivillä 8/2024
- Viestintä eri tilaisuuksissa: Yrittäjäkahvit 3/2024, Yrittäjän päivän ilta 9/2024, Yhdistysten ilta 9/2024
- Ilmastorastit 8/2024, Kuntalaiskysely Webropolissa 4/2024
- Kunnanviraston henkilöstötilaisuudet, johtoryhmäkokoukset, elinkeinotoimikunnan kokoukset

Viestintää tullaan jatkamaan hyviksi koettujen kanavien kautta jatkossakin

KUVA: SAARA HUOVINEN

KUVA: JESSE MAKITASKU

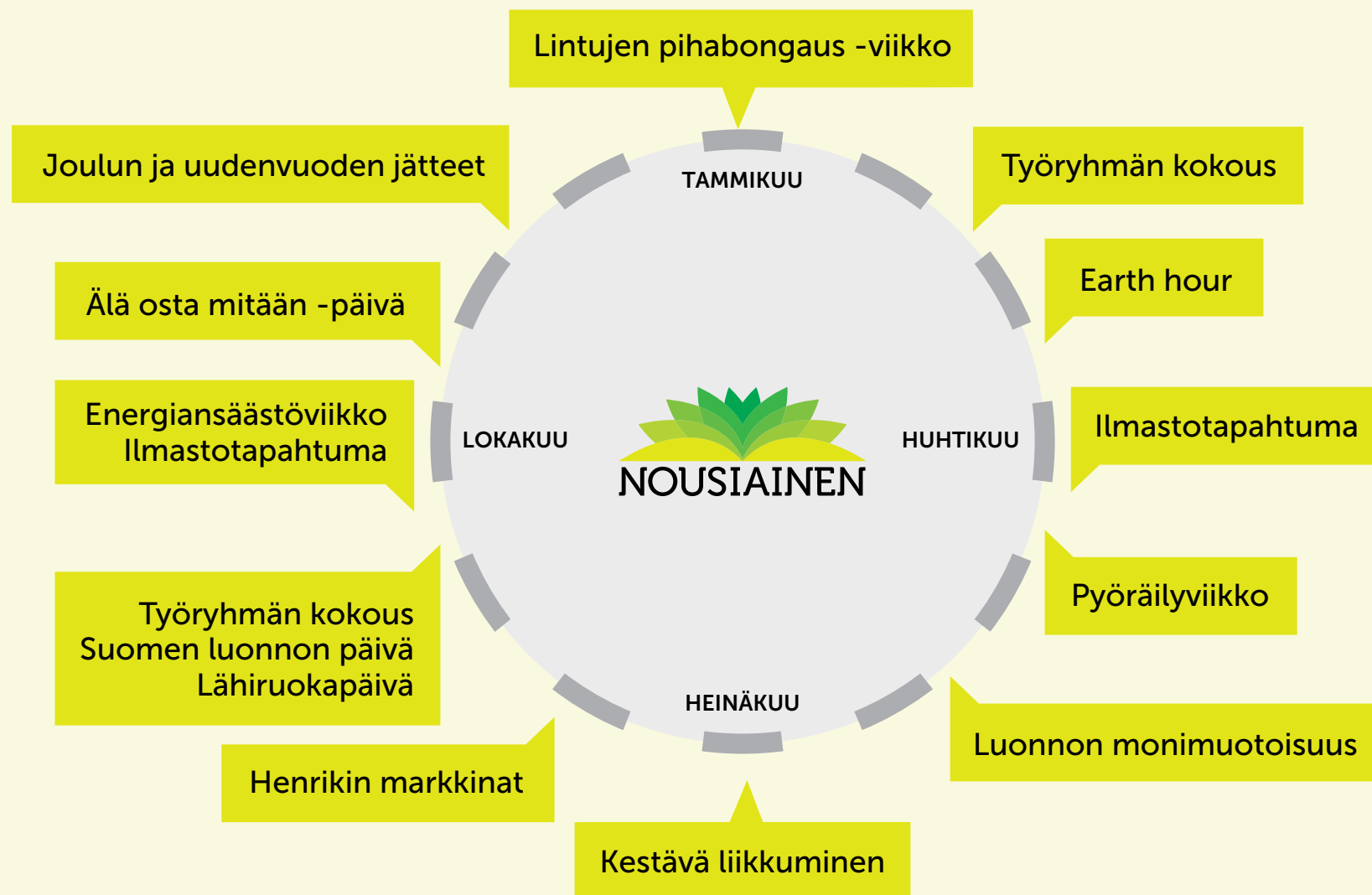
ILMASTOSUUNNITELMAN VALMISTELUA KOSKEVIA OSALLISTAVIA TOIMENPITEITÄ JA TAPAHTUMIA

1. Nykytilanteen kartoitus 8/2023–4/2024
2. Tavoitteiden asettelu 5/2024
3. Toimenpidesuunnitelma (alustava 9/2023, päivitetty kk-tasolla 2024)
4. Toimenpiteiden toteuttaminen
 - a. Ilmastosuunnitelmaa koskeva artikkeli Kuntaesitteeseen 11/2023
 - b. Ilmasto- ja ruokamessut 3/2024
 - c. Kuntakysely, ilmastoaiheinen kysely ja tulosten analysointi 2–5/24
 - d. Infotilaisuus yrittäjille 5/2024
 - e. Infopiste Varsinais-Suomen palokuntanuorisoleiri, Nousiainen 7/2024
 - f. Infopiste Nousiaisten päivät / Henrikin markkinat 8/2024
 - g. Ilmastotiedotteet Yrittäjän päivän ilta 9/2024
 - h. Ilmastokasvatuspäivät, kyselyt koskien ilmastosuunnitelmaa 5/2024 ja syksy 2024 (kohderyhminä kunnan koulut ja päiväkodit)
 - i. Ilmastorastit, joissa ilmastokysely 8-9/2024
 - j. Ilmastoystävällinen ruokavihko, jossa kerrottiin ilmastosuunnitelmasta 3/2025
 - k. Aktiivinen viestintä kunnan verkkosivuilla ja sosiaalisen median kanavissa 2023–2025
 - l. Ilmastotyöpaja yhdistyksille 9/2024
5. Ilmastosuunnitelman laatiminen 11/2024–2/2025
6. Ilmastosuunnitelma kunnanhallitukselle hyväksyttäväksi 17.3.2024 kunnanvaltuustolle hyväksyttäväksi 7.4.2025

KUVA: KAISU SAVOLAINEN

ILMASTOSUUNNITELMAN VIESTINNÄN VUOSIKELLO

7.

KÄYTÄNNÖN ESIMERKKITAPAUKSET NOUSIAISTEN KUNNASSA

AURINKOENERGIASTA

Veljekset Kitola Oy ja Alituvan tila ovat hankkineet omat aurinkovoimalansa.

Veljekset Kitola Oy asennutti aurinkopaneelit yritystonttinsa kulmaan vuonna 2022. Kitola on perunan ja kasvien pakkaukseen ja tukkukauppaan erikoistunut elintarvikealan perheyriys.

Ville ja Kalle Kitola kertoivat, että aurinkovoimalan suurin teho on ollut 105kw/tunnissa ja vuoden tuotto noin 110 000 kw. Kesällä tuotettu sähkö riittää suunnilleen kulutukseen.

Antaa auringon paistaa!

22.11.2024

Monet yritykset ja yksityishenkilöt ovat asennuttaneet aurinkopaneelit katolle, joutomaalle tai pellolle vähentämään kasvaneita energiakustannuksia. Energian lähteenä aurinkopaneelit ovat myös ilmastoystävällinen ja energiavarmuutta lisäävä vaihtoehto.

Saatu energiamäärä vaihtelee auringon säteilytehon, paneelin asennuskulman ja ilmansuunnan sekä mahdollisten varjostusten ja ulkolämpötilan mukaan.

Niinpä esimerkiksi auringon pahtaessa kesällä kirkaalta taivaalta, energiaa saa hyvin, kun taas talven kaamosaikaan, lumenkin ehkä peittäessä paneeleja, teho on selkeästi vähäisempi. Tasamaalle aurinkopaneelit voi asentaa riittävästi jyrkkään kulmaan ja oikeaan ilmansuuntaan toisin kuin rakennusten katoille, jotka asettavat rajoituksia molempiin asioihin.

Nousiaisten Rekoissa sijaitsevalle Aki Alituvan sikatilalle aurinkopaneelit asennettiin lokakuussa 2024. Järjestelmän toimitti LP Electric Oy. Paneelipinta-ala kattaa puolisen hehtaaria.

200 kWp:n aurinkopaneelijärjestelmän vuosituotanto kattaa jopa 20–25 % sikalan vaatimasta valaistus- ja lämmitysenergian tarpeesta. Juuri nyt aurinkoenergia on vähäistä, lunta tupruttaa ja päivänpaiste on vähäistä. Kevään tulleen paneelien merkitys tulee sitten esille paremmin.

Investointien odotetaan maksavan itsensä takaisin 7-10 vuodessa

Sekä Alitupa että Kitolat mainitsivat, että alkuinvestointina aurinkovoimala oli iso, mutta että Elyn tuki on onneksi kattanut osan kuluista (20-35 %).

Alitupa arvioi investoinnin maksavan itsensä takaisin vajaan seitsemässä vuodessa, Kitolat taas 10 vuoden sisällä. Tässä tietenkin muuttavana tekijänä on muun sähkön hinta, mikä on vaihdellut paljon. Tähän mennessä kalleimmat hinnat olivat vuonna 2022.

Molemmissa yrityksissä ollaan tyytyväisiä päätökseen asentaa aurinkopaneelit tuottamaan sähköä omaan tarpeeseen.

Aurinkopaneelien asentamisessa on huomioitava myös lupakäytännöt. Rakennus- tai toimenpidelupaa saatetaan tarvita, jos paneelit muuttavat huomattavasti rakennuksen julkisivua, rakenteita tai ympäristöä, kulttuurihistoriallisesti arvokkaissa kohteissa vaaditaan Museoviraston hyväksyntää ja aurinkosähköjärjestelmän kytkemistä sähköverkkoon lupaa paikalliselta verkkoyhtiöltä.

Käsitteistä

Energian mittayksikkö kilowattitunti eli kWh on monelle tuttu käsite sähkölaskuista, mutta kWp voi olla vieraampi lyhenne.

Kyseessä on kilowattiipiikki eli aurinkosähköjärjestelmän huipputeho tai yksinkertaistettuna aurinkopaneelijärjestelmän tuottama maksimikapasiteetti.

Aurinkopaneelin nimellisteho on wattiipiikki eli Wp, ja yksi kilowattiipiikki on tuhat wattiipiikkiä.

Lisätiedot

Lupa-asioissa yhteydenotot: <https://www.lupapiste.fi/login/fi/vahan-leipatekstiä> tai rakennustarkastaja Erkki Hurmerinta, 044 435 5403

Elyn yritystuet: Anders Bäckman, 0295 023 093

Ks. myös: <https://www.ruokavirasto.fi/tuet/maaseudun-yritytajyys/maaseudun-yritystuet/>

Nousiaisten kunnan ilmastosuunnitelma
Rahoittaja: Ympäristöministeriö

INNOVATIIVINEN MAATALOUS

Kävin viime viikolla tapaamassa MTK-Nousiaisten puheenjohtajaa, agrologi Ilmari Hunsaa Hunsan kasvinviljelytilalla. Kunnassa laaditaan paraikaa ilmastosuunnitelmaa ja halusin kuulla, millaisia ajatuksia ja visioita Ilmarilla on aiheesta. Täytyy sanoa, että opin paljon uutta tunnissa! Vielä kun onnistuisin sisäistämään nuo opit!

Ilmari kertoi, että Hunsan tila koostuu oikeastaan kahdesta tilasta, joista toinen on ollut hänen äitinsä ja toinen isänsä kotitila. Sukupolven vaihdos on tehty kymmenen vuotta sitten. Ilmari on hakenut oppeja nykyaikaisista viljelytekniikoista ja toimintatavoista Suomen lisäksi myös ulkomailta ja ennakkoluulottomasti kokeillut monenlaisia uutta omalla 260 hehtaarin tilallaan.

Tällä hetkellä Hunsan tilalla on viljelyksessä kahdeksaa eri kasvia, kuten öljykasveja, sokerijuurikasta ja kuminaa. Viimeisin kasvi on korianteri, jonka erityisominaisuutena on muita kasveja vähäisempi veden tarve. Korianteria viljellään runsaasti Venäjällä, mutta sotatilanteen vuoksi korianterin siemen tai öljyä ei enää tuoda maasta, joten korianterille onkin nyt suuri globaali tarve.

Juttelin Ilmarin kanssa muun muassa siitä, miten maanviljelyn kuormitusta vesistölle voisi ehkäistä. Ilmari totesi, että tärkeintä on osata lannoittaa maata juuri oikealla määrällä ja oikeaan kohtaan, jotta lannoitetta ei tulisi turhaan tuhlettua. Tämä on luonnonsuojelun lisäksi myös taloudellisesti järkevää. Myös peltojen kalkitseminen ja viljelykierto nähdään tärkeiksi toimenpiteiksi Hunsan tilalla. Maa pysyy kasvukunnossa monipuolisessa viljelykierrossa. Satoa tuottavien viljelykasvien lisäksi maan kasvukuntoa ylläpidetään erilaisilla alus- ja välikasveilla. Ennen pellot olivat suuren osan vuodesta mustina, mikä mahdollisti ravinteiden valumisen vesistöön. Nykyään peltomaisema on varsin monimuotoista katseltavaa!

Nyt Hunsan tilalla alus- ja kerääjäkasvit keräävät sadonkorjuun jälkeen maasta mm. typpeä ja estävät sen huuhtoutumiseen vesistöön. Kerääjä- ja aluskasvit pitävät siis pellot pidempään vihreinä ja huolehtivat siitä, että maa-aines pysyy paikoillaan ja ravinteet pellossa viljelykasvien hyödynnettäviksi. Lisäksi tilan viljelykasveista noin puolet ovat syysmuotoisia, joten kasvipeitteisyyttä tulee suurilta osin ihan jo viljelykasvi valinnoillakin!

Kyselin myös Hunsan tilan ja maatalousyrittäjyyden tulevaisuudesta. Lämpöenergiaa koskien Ilmarilla on suunnitteilla siirtyä jossain vaiheessa bioenergia-aikaan viljan kuivauksessa, kun kuivauslämpöenergia tuotettaisiin hakkeella. Omaa metsää on noin 70 hehtaaria, joten hake-materiaalista ei tulisi pulaa. Tällä hetkellä iso osa työajasta menee tietokoneen äärellä budjetoin, suunnitellen, tietoa hakien ja ostoja tehden. Maatalouden digitaalisuus onkin jo tätä päivää, mutta ehkä seuraavana askeleena ovat pelloilla kulkevat monitoimirobotit. Tähänkin työhön vaaditaan työnjohto eli yrittäjä, joka suunnittelee ja ohjaa robottien kulkua. Ilmari toteaa, että sekä nyt että tulevaisuudessa tärkein ympäristöteko on suuri laadukas sato. Sadon onnistumiseksi kun on tehtävä toimenpiteitä, jotka ylläpitää pellon kasvukuntoa ja monimuotosuutta ja mahdollistavat toiminnan tulevaisuudessakin.

Kiitos Ilmari erittäin mielenkiintoisesta ja opettavaisesta keskustelusta! Terveisin elinvoimapäällikkö

Lisätiedot: Ilmari Hunsu, p. 045 679 2915, [ilu.hunsa\(at\)gmail.com](mailto:ilu.hunsa(at)gmail.com).

Hunsan tilan vuodenkiertoa voi seurata YouTube-kanavalla Follow a Farmer:

<https://www.agro.basf.fi/fi/follow-a-farmer/>
Nousiaisten kunnan ilmastosuunnitelman laadinnasta voit lukea lisää kunnan verkkosivuilta: <https://nousiainen.fi/asuminen-ja-ymparisto/ymparisto/nousiaisten-kunnan-ilmastosuunnitelma/>

Suunnitelman laadintaa rahoittaa Ympäristöministeriö.

CASE: HAKELÄMPÖ- KESKUS

Jaakkolan farmin
hakelämpökeskukselta
riittää energiaa myös
kunnan kiinteistöihin!

Jaakkolan Farmin eri rakennuksiin tuotetaan energiaa tilan omasta, hakkeella toimivasta lämpökeskuksesta. Hakelämpökeskuksen tuottamasta 500 kW:n hakekattilasta jää tehoa yli oman tarpeen. Osa siitä johdetaan tilan lähellä sijaitseviin kunnan kiinteistöihin: Kirkonpiirin alakouluun ja Puolen hehtaarin päiväkotiin.

Anna Jaakkola toteaa, että Jaakkolan Farmilla toimintaa ohjaavina arvoina ovatkin ekologisuus ja eettisyys.

Lue lisää: [Nousiaisten kunnan Ilmastosuunnitelma ja Jaakkolan Farmi](#)

8.
LIITTEET JA LÄHTEET

LISTA LIITTEISTÄ

- Ilmastokyselylomake kuntalaisille ja yrityksille
- Ilmastokyselytulokset
- Yrityskysely
- Yhdistysten illan ilmastokysely ja tulokset
- Ilmastokyselyn perusteella valitut painopistealueet
- Ruoka- ja puhdistuspalvelujen ilmastoteot (syksy 2024)
- Viestintäesimerkit
- Lähteet

KUVA: LEENA LEMOLA

PÄÄSTÖVÄHENNYSTAVOITE JA -TOIMENPITEET

- Kuinka kunnianhimoinen päästötavoite asetetaan?
- Mistä sektoreista päästöjä pyritään vähentämään?
- Mitkä voisivat olla mahdollisia päästövähennystoimenpiteitä?

PÄÄSTÖJEN JAKAUMA 2021 – NOUSIAINEN

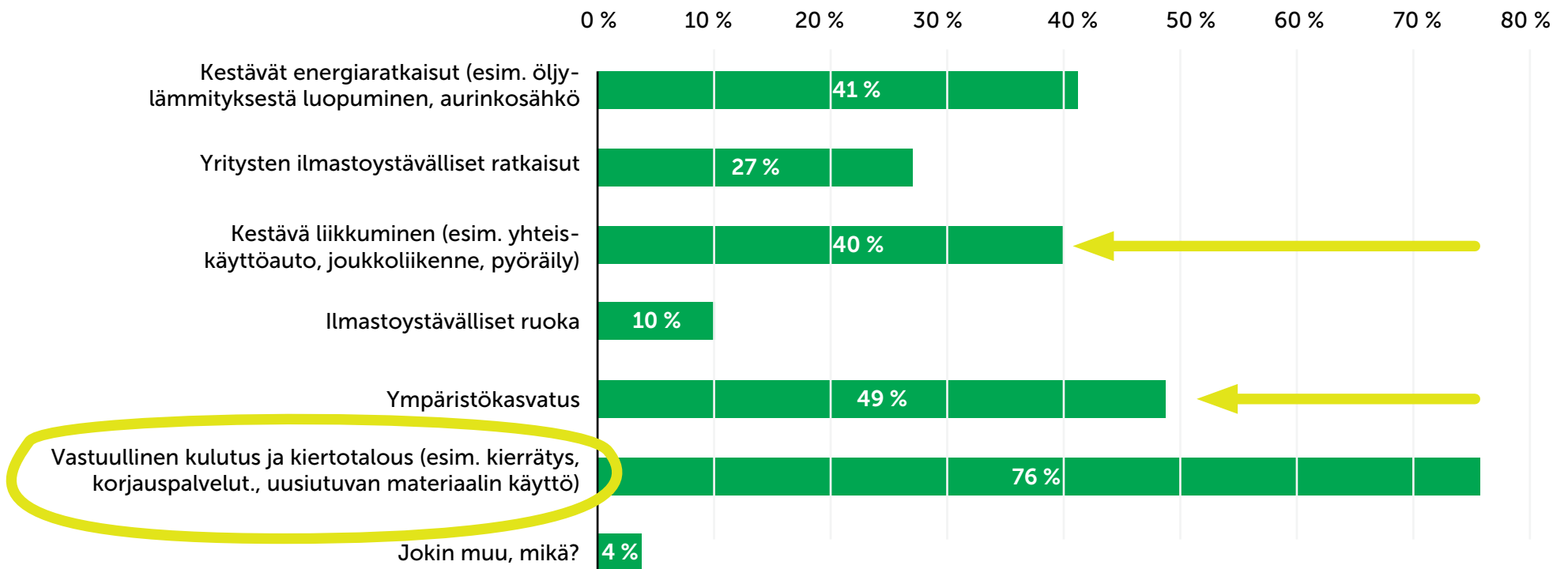
32. Mitkä asiat koet tärkeimmiksi ilmastotoimenpiteiksi kunnan alueella? Valitse 1–3 vaihtoehtoa (kunta, yritykset ja kotitaloudet)

- Kestävät energiaratkaisut (esim. öljylämmityksestä luopuminen, aurinkosähkö)
- Yritysten ilmastoystävälliset ratkaisut
- Kestävä liikkuminen (esim. yhteiskäyttöauto, joukkoliikenne, pyöräily)
- Ilmastoystävällinen ruoka
- Ympäristökasvatus
- Vastuullinen kulutus ja kiertotalous (esim. kierrätys, korjauspalvelut, uusiutuvan materiaalin käyttö)
- Jokin muu, mikä?

KUNTAKYSELYN TULOKSET ILMASTOTOIMENPITEISTÄ

Mitkä asiat koet tärkeimmiksi ilmastotoimenpiteiksi kunnan alueella? Valitse 1–3 vaihtoehtoa (kunta, yritykset ja kotitaloudet)

Vastaajien määrä: 326, valittujen vastausten lukumäärä: 807

Joku muu, mikä? Innovatiivisten yritysten houkuttelu kuntaan, bussiyhteys Valpperiin, monimuotoisuuden vaaliminen, pyöriteitä lisää, lähipäästöjen minimointi, kimppakyydit, lähiruoka, nykyongelmien ratkaisuun keskittyminen, avohakkuiden välttäminen

YRITYSKYSELY

Yrityskahvit 4/2024: kysely

- Kestävät energiaratkaisut: 5
- Yritysten ilmastoystävälliset ratkaisut: 2
- Kestävä liikkuminen: 2
- Ilmastoystävällinen ruoka: 0
- Ympäristökasvatus: 6
- Vastuullinen kulutus ja kiertotalous: 6
- Vastuullinen kulutus ja kiertotalous: 6
- Muut: Maankäytön ekologisuus: 1

Mitä muuta yrittäjien kanssa suunnitteilla?

- Yritysten ilmastoteot / keissit
- Tiedottaminen
- Yrittäjäyhdistyksen julkilausuma
- Keskustelut mm. MTK Nousiaisten kanssa

KUVA: LEEENA LEMOLA

KUVA: NIKLAS AALTONEN

YHDISTYSTEN ILLASSA 17.9.2024 ILMASTOKYSELY

1. Ilmastotoimet yhdistyksissä

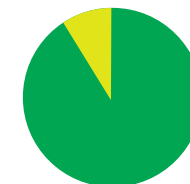
- Kattojärjestöllä ilmasto-ohjelma tai materiaalia
- Energiaratkaisu
- Neuvonta/opastus
- Lähiruokakurssit
- Oma mukaan -kampanja
- Kimppakyydit
- Roskaton retkeily
- Lainavarusteet
- Kierrätys
- Kasvisruoan lisääminen
- Vastuullisuuskasvatus
- Paperin käytön vähentäminen
- Hankintojen vastuullisuus
- Viestintä aiheesta
- Kirppisten järjestäminen
- Aineettomat kokemukset
- Hävikin hyödyntäminen
- Roskien keruu -kampanja

2. Tärkeimmät ilmastotoimet

3. Koetteko, että yhdistyksenne voi jotenkin vaikuttaa ilmastoasioihin tai ihmisen käyttäytymiseen?

- Kyllä ■ Ehkä

4. Näkemyksiä Nousiaisten ilmastosuunnitelmaan?

- Kannatettava asia
- lisää kierrätyspisteitä
- tehokas energiankäyttö, esim. liikuntasalien
- hyvät ideat jakoon tavalla tai toisella
- monipuolinen
- hyvä.

Osallistuneet yhdistykset

- SPR Nousiainen
- Rästämäki/Linnamäki PKY
- Nousiaisten Kirkonseudun Martat
- Kuhankuonon Latu ja Polku ry
- Nousiaisten Henrikin Lippukunta
- Nousiaisten Susi
- MLL Nousiainen
- Lounais-Suomen Lihastautiyhdistys
- Eläkeliitto Nousiainen

ILMASTOKYSELYN PERUSTEELLA VALITUT PAINOPISTEALUEET

- Ympäristökasvatus / koulut ja päiväkodit, perheet
- Osallistamme lapsia ja nuoria eri tapahtumien ja viestinnän avulla: esimerkiksi Valpperin koulun painotuksena on ympäristö ja luonto ja Paijulan päiväkodissa liikunta, luonto ja ympäristö
- Ilmastosuunnitelmatyöskentely näkyy päiväkoulussa, peruskoulussa ja lukiossa muun muassa seuraavasti:
 - Ilmastokasvatuspäivä 23.5.2024 (papurata päiväkot- ja alakouluryhmille kevät ja syksy 2024: kasviproteiinituotteiden maistelua), Valpperin alakoulu ja Paijulan pvk, syksyllä lisää kouluja mukana
 - Jätelajittelurastit
 - Kestävä liikkuminen, pyöräilypaketit
- Kunnan keskuskeittiössä taas panostetaan ilmastoystävälliseen ruokaan ja ruokahävikin vähentämiseen / koulut: ruokahuolto
- Teknisellä osastolla ilmastosuunnittelutyössä painopisteinä ovat ilmastoystävälliset hankintoja koskevat ratkaisut, maarakennustyössä huomioidaan ympäristöystävällisyys, kuten maamassojen lähisiirrot. Työkoneiden päästöihin kiinnitetään huomiota.

RUOKA- JA PUHDISTUSPALVELUN YMPÄRISTÖTEOT

- 1. Kehitämme aktiivisesti ruokatuotantoa mm. rakentamalla toteutuneeseen menekkiin perustuvia annoskokotaulukoita, jolloin pystymme mahdollisimman hyvin tilaamaan ja valmistamaan juuri oikean määrän aterianosia ja mahdollinen ruokahävikki on hyvin pientä.**
- 2. Päivittäin kaikille koululaisille on tarjolla vaihteleva ja monipuolinen lakto-ovo-lounasvaihtoehto, jota voi ottaa vaikka maistiaisena peruslounaan viereen. Tämä ns. kasvisruoka on aiemmasta poiketen, tuotu erityisruokavaliolinjasta kaikkien ruokailijoiden ulottuville samaan päälinjastoon, kuin peruslounas. Vakiintuneen ruokailijamäärän kanssa vaihtoehtoisen lounaan valmistusmäärän arviointi on melko helppoa ja kiinnostuksen ja vaivattomuuden vuoksi tasapainoisen kasvislounaan menekki onkin kasvanut merkittävästi.**
- 3. Kaikille ruokailijoille on kerran viikossa tarjolla lakto-ovolounaspöytä, josta löytyy koululaisten suosikkiruokia kuten ohrapuuro, pinaattiletut ja kasvissosekeitto.**
- 4. Yhdistysten kanssa tehdään yhteistyötä ja he jakavat koulujen työaikana yhteensä 4 x viikossa mahdollisesti ylijäänyttä lounasruokaa keskuskeittiöltä kuntalaisille.**
- 5. Suosimme kotimaisia energialisäkkeitä kuten perunaa ja ohraa.**
- 6. Puhdistuspalveluissa panostetaan ympäristöystävällisiin puhdistusaineisiin.**
- 7. Suurempi tavoite on vähentää puhdistusaineiden käyttöä, johon auttaa erilaiset automaattiset pesuaineannostelijat ja näin vähentää myös ympäristön kemikaalikuormaa.**
- 8. Veden käyttömääriä tarkastellaan ja hyödynnetään enemmän esim. mikrokuituisten siivousvälineiden käyttöä, jolloin veden kulutus pienenee.**

KUVA: SAARA HUOVINEN

KUVA: SAARA KALLAJOKI

VIESTINTÄESIMERKKEJÄ

LAPSILLE JA NUORILLE TIETOA ILMASTOYSTÄVÄLISESTÄ RUOASTA!

Kirkonpiirin koulu ja Nappulan, Vappulan ja Puolen hehtaarin päiväkodeissa vietettiin syyskuussa 2024 ilmastopäivää. Lapset pääsivät tutustumaan kasviproteiineihin papuradalla, kestävään liikkumiseen Tulevaisuuden liikkujat -kuvataideprojektissa ja kierrätykseen Jätejengi-rastiradalla.

PARASTA NOUSIAISISSA

Lapsilta kysyttiin myös heidän lempipalkkaansa Nousiaisissa. Vastauksissa toistuivat paikat, jossa on mukavaa seurata sekä koti ja luonto.

NOUSIAISTEN ILMASTOSUUNNITELMA

Nousiaisissa laaditaan parakkaa Ympäristöministeriön rahoittamaa ilmastosuunnitelmaa, joka valmistuu alkuvuodesta 2025. Suunnitelman teosta tiedotetaan mm. kunnan verkkosivuilla sekä eri tilaisuuksissa. Tavoitteena on myös tiedottaa ilmastoaioista ja osallistaa kaikki mukaan ilmastotalkoisiin. Lue lisää ja osallistu: www.nousiainen.fi > ilmastosuunnitelma

Suomen ympäristökeskus on päivittänyt Ilmastodieetti.fi-työkalun, jolla kotitaloudet voivat laskea oman kulutuksensa hiilijalanjäljen. Laskuri arvioi asumisesta, liikkumisesta, ruoasta ja muiden tavaroiden ja palveluiden kulutuksesta aiheutuvat kasvihuonekaasupäästöt. Lue lisää: [ilmastodieetti_tiedote_20122024](#)

Linkit

- ilmastodieetti.fi
- [ymparisto.fi > kestävä arki](#)
- [kotitalouksien hiilijalanjälki \(https://www.ymparisto.fi/fi/suomalaisten-kulutuksen-hiilijalanjalki\)](https://www.ymparisto.fi/fi/suomalaisten-kulutuksen-hiilijalanjalki)

Oletko harkinnut luopua pientalosi öljylämmityksestä? Vielä on mahdollista hakea Elystä tukea: [Avustus pientalon öljylämmityksestä luopumiseksi – ely – ELY-keskus](#)

Hyviä uutisia: kasvihuonekaasupäästöt ovat laskeneet Suomessa! (5.12.2024)

Suomen ympäristökeskuksen ennakkotiedon mukaan kuntien kasvihuonekaasupäästöt ovat laskeneet viime vuonna noin 9 prosenttia vuoteen 2022 verrattuna. Ennakkotulosten mukaiset maakuntien kokonaispäästöt laskivat 5-15 prosenttia vuodesta 2022 vuoteen 2023, ja myös asukaskohtaiset päästöt olivat laskusuunnassa. Maakuntien päästövähennyksiä vauhditti energiasektorin tuotannon puhdistuminen ja erityisesti sähköntuotannon päästöjen vähentyminen.

[Ennakkotieto: Kuntien ilmastopäästöt reippaassa laskussa | Suomen ympäristökeskus](#)

ENERGIANSÄÄSTÖVIIKKO!

Energiansäästöviikon kolme kaikille avointa tietoiskua

Energiansäästöviikko tulee taas lokakuussa, ja tänä vuonna viikolla järjestetään kolme kaikille avointa tietoiskua. Tule mukaan kuulemaan ajankohtaista asiaa ja ota mukaan vaikka koko tiimisi, luokkasi tai perheesi!

Energiansäästöviikon kaikille avoimet tietoiskut järjestetään Teams-sovelluksen kautta. Niitä voi kuunnella myös verkkoselaimen kautta ilman Teams-sovellusta.

Tietoiskujen aiheet:

Maanantaina 7.10. klo 14.00–14.15
Energiaälyä joka kotiin

Ilmoittaudu mukaan

Tiistaina 8.10. klo 14.00–14.15
Energiaälyä kiinteistöihin

Ilmoittaudu mukaan

Torstaina 10.10. klo 14.00–14.15
Ajankohtaista energiatehokkuudesta yrityksille ja teollisuudelle

Ilmoittaudu mukaan

Tervetuloa mukaan kuulemaan tietoiskuja! Jaa tietoa niistä eteenpäin myös organisaatiossasi. Voitte vaikka järjestää yhteisen kahvihetken, jossa kuuntelette tietoiskua.

Kaikkien tietoiskujen materiaalit ja tallenteet tullaan julkaisemaan myös näillä verkkosivuilla.

VAKKA

Vakka-Suomen Sanomat

Uutiset Kulttuuri Urheilu Mielenpöytä Yhteystiedot Tilaa Näköislehti Kirjautu ulos

KUNTA- JA ALUEVAALIT 2025

Suurjaketut:
pe 28.2. pe 14.3.
pe 28.3. Vaaliteema pe 4.4. pe 11.4.

Pyydä vaalitarjousta
Tiina Silvola
p. 044 5937 313, tiina.silvola@vakka.fi

4-vuotias Rufus, 3-vuotias Aatos ja 6-vuotiaat Matleena ja Toivo maistelivat kikkerneitä ilmastokasva...
JESSE RANTA

Uutiset Nousiainen 23.5.2024 23:00

Nousiainen ottaa ilmastovelvoitteen tosissaan

Vakka.fi
6,50 €/kk

Näköislehdet

Valpperin koulun rehtori Satu Mäkinen oli ideoinut ilmastokasvatuspäivän ohjelman. JESSE RANTA

Valpperin koululla liehuu Vihreä lippu!

Vihreä lippu on laajasti tunnettu, kansainvälinen kasvatusalan ympäristömerkki. Vihreän lipun kriteerit ohjaavat ympäristöasioiden pitkäjänteiseen kehittämiseen sekä kokonaisvaltaiseen ja tulokselliseen työskentelyyn.

Ohjelman osallistujille myönnetään Vihreä lippu -sertifikaatti ja salkoon nostettava vihreä lippu osoitukseksi toiminnan jatkuvasta kehittämisestä kestävämmäksi. Salossa liehuva ja verkkosivuilla komeileva lippu on vahva viesti ympäristövastuullisesta toiminnasta.

Lisätiedot: <https://vihrealippu.fi/>
Satu Mäkinen, satu.makinen@edu.nousiainen.fi, Valpperin koulunrehtori, Urheilutie 12, 21270 Nousiainen

Vakka-Suomen Sanomat 23.5.2024.
Kuvakaappaus verkkosivuilta vakka.fi.
Kuvat Jesse Ranta.

LÄHTEET

Opas kunnan ilmastosuunnitelman valmisteluun, Ympäristöministeriön julkaisuja 2023:17. Helsinki 2023.

CO2-termit tutuiksi – OpenCO2.net, 13.12.2024.

Finlex: Ilmastolaki 423/2022, 13.12.2024.

SYKE – kuntien ja alueiden khk-päästöt, 13.12.2024.

Tilastokeskus, 13.12.2024.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment